

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
 Hendrik Consciencegebouw
 Koning Albert II-laan 15
 1210 BRUSSEL

dlsec@onderwijsinspectie.be
 www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Moretus Ekeren te EKEREN

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Doorlichtingseenheid	2000000383
Instelling	Moretus Ekeren
Beleidsverantwoordelijke	Luk Dewilde
Adres	Kloosterstraat 82 - 2180 EKEREN
Telefoonnummer	03 541 01 36
E-mail	info@moretus-ekeren.be
Website	http://www.moretus-ekeren.be
Bestuur	VZW Koba Noordkant
Adres	Nooitrust 4 - 2390 MALLE
Scholengemeenschap	SGKSO Ekeren - Merksem
Adres	Gagelveldenstraat 71 - 2170 MERKSEM
CLB	Vrij CLB De Wissel Antwerpen
Adres	Coeveltstraat 10 - 2100 DEURNE
Dagen van het doorlichtingsbezoek	18-11-2019, 19-11-2019, 20-11-2019, 21-11-2019, 22-11-2019
Samenstelling van het doorlichtingsteam	Immanuel SYNAEVE Rika DE ROOVER Lies HARDEMAN Fannie TALLIEU Gerd VERHAEGEN

INHOUDSTAFEL

1	Toelichting bij het doorlichtingsverslag.....	3
1.1	Wat onderzoekt de onderwijsinspectie tijdens een doorlichting?	3
1.2	Hoe voert de onderwijsinspectie haar onderzoeken uit?	3
1.3	Hoe beoordeelt de onderwijsinspectie?	3
1.4	Welke adviezen formuleert de onderwijsinspectie?	4
1.5	Hoe gaat het verder na de doorlichting?	4
2	Administratieve situering	5
3	In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit?	5
4	In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?	8
4.1	De leerlingenbegeleiding	8
4.2	Bedrijfseconomie in de tweede graad tso in de studierichting Handel (leerplan 2005/014)	10
4.3	Informatica in de tweede graad tso in de studierichting Handel (leerplan 2011/045)	12
4.4	Frans in de tweede graad aso in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan 2012/007)	14
4.5	Frans in de tweede graad bso in de studierichting Kantoor (leerplan 2010/099)	16
4.6	Economie in de derde graad aso in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (leerplan 2006/051)	18
4.7	Expressie, opvoedkunde en verzorging in de derde graad tso in de studierichting Jeugd- en gehandicaptenzorg (leerplan 1999/022).....	20
4.8	Huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in de derde graad bso in de studierichting Verzorging (leerplan 2014/033).....	22
4.9	Wiskunde in de derde graad tso in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan 2004/023).....	24
5	In welke mate voert de school een doeltreffend beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne? ..	26
6	Respecteert de school de regelgeving?	28
7	Samenvatting.....	29
7.1	In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit?	29
7.2	In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?	29
7.2.1	De leerlingenbegeleiding	29
7.2.2	De onderwijsleerpraktijk.....	30
7.3	In welke mate voert de school een doeltreffend beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne?	31
8	Advies betreffende de erkenning en aanbevelingen	32
9	BIJLAGE DOORLICHTINGSEENHEID	33

1 Toelichting bij het doorlichtingsverslag

1.1 Wat onderzoekt de onderwijsinspectie tijdens een doorlichting?

Elke doorlichting biedt een antwoord op twee vragen:

1. In welke mate ontwikkelt de school haar kwaliteit, met bijzondere aandacht voor de aansturing en de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk?
2. In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs dat tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het referentiekader voor onderwijskwaliteit (het OK) en respecteert ze de regelgeving?

De onderwijsinspectie beantwoordt deze twee vragen aan de hand van vier onderzoeken:

- een onderzoek van de kwaliteitsontwikkeling
- een onderzoek van de onderwijsleerpraktijk
- een onderzoek van één kwaliteitsgebied
- een onderzoek van het beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

1.2 Hoe voert de onderwijsinspectie haar onderzoeken uit?

De onderwijsinspectie gaat na of de school tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het OK. Om de onderzoeksgegevens te verzamelen, gebruikt de onderwijsinspectie verschillende onderzoeksmethoden en raadpleegt ze uiteenlopende bronnen (kwantitatieve en kwalitatieve data, documenten, observaties, gesprekken en gevalstudies). De onderwijsinspectie betreft ook relevante stakeholders bij de onderzoeken.

1.3 Hoe beoordeelt de onderwijsinspectie?

De onderwijsinspectie situeert de kwaliteitsontwikkeling en de kwaliteit van de school aan de hand van ontwikkelingsschalen. Zo wil de onderwijsinspectie de school stimuleren om de kwaliteit te (blijven) ontwikkelen. De ontwikkelingsschalen zijn gebaseerd op het OK en bestaan telkens uit vier niveaus.

	Beneden de verwachting Er zijn meerdere essentiële elementen die voor verbetering vatbaar zijn.
	Benadert de verwachting Er zijn, naast sterke punten, ook nog meerdere punten ter verbetering. Daardoor komt het geheel nog niet tegemoet aan de verwachting.
	Volgens de verwachting Er zijn veel sterke punten en geen belangrijke punten of gebieden ter verbetering. Het geheel komt tegemoet aan de verwachting.
	Overstijgt de verwachting Er zijn veel sterke punten, met inbegrip van significante voorbeelden van goede praktijk.

Het ontwikkelingsniveau **volgens de verwachting** bevat de kwaliteitsverwachtingen uit het OK. Dit niveau betekent dus voluit: 'volgens de verwachting uit het referentiekader voor onderwijskwaliteit'.

Het ontwikkelingsniveau **overstijgt de verwachting** bevat dezelfde kwaliteitsverwachtingen als **volgens de verwachting**, maar voor dat niveau verwacht de onderwijsinspectie ook een voorbeeld van goede praktijk. De criteria voor een voorbeeld van goede praktijk zijn:

- De praktijk overstijgt het gangbare.
- De praktijk heeft een positieve impact op de resultaten en effecten bij de leerlingen.
- De praktijk is ingebed in de werking van de school of de werking van een deelteam.
- De praktijk is onderbouwd vanuit evaluaties of specifieke noden van de school of is gebaseerd op vernieuwde inzichten op het vlak van onderwijskwaliteit.
- De praktijk kan andere scholen inspireren.

1.4 Welke adviezen formuleert de onderwijsinspectie?

De onderwijsinspectie formuleert een advies aan de Vlaamse Regering over de verdere erkenning van de school. Er zijn twee adviezen mogelijk.

1. Als de school in voldoende mate tegemoetkomt aan de erkenningsvoorwaarden, formuleert de onderwijsinspectie **een gunstig advies**. Dit advies heeft twee varianten:
  - een gunstig advies zonder meer
  - een gunstig advies met de verplichting om te werken aan de tekorten.
2. Als de school niet in voldoende mate tegemoetkomt aan de erkenningsvoorwaarden, formuleert de onderwijsinspectie **een ongunstig advies**. Dit advies heeft twee varianten:
  - Een ongunstig advies met mogelijkheid om te verzoeken dat de procedure tot intrekking van de erkenning niet opgestart wordt op voorwaarde dat het bestuur van de school zich bij het werken aan de tekorten extern laat begeleiden. Indien het bestuur van de school gebruikmaakt van het recht om te verzoeken dat de procedure tot intrekking van de erkenning niet opgestart wordt en zich extern laat begeleiden, volgt er een nieuwe doorlichting. Die nieuwe doorlichting vindt plaats binnen een termijn die de onderwijsinspectie bepaalt op basis van de ernst en de aard van de tekorten en die minimum 90 dagen bedraagt, behalve als de tekorten betrekking hebben op de woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
  - Een ongunstig advies zonder mogelijkheid om te verzoeken de procedure tot intrekking van de erkenning niet op te starten. Het bestuur van de school kan een beroep indienen tegen die onmogelijkheid. Binnen de 60 kalenderdagen na het indienen van het beroep, onderzoekt een nieuw en paritair samengesteld doorlichtingsteam de argumenten die het bestuur van de school aangeeft om te rechtvaardigen dat er wel een mogelijkheid moet zijn om te verzoeken de procedure tot intrekking van de erkenning niet op te starten.

1.5 Hoe gaat het verder na de doorlichting?

De school ontvangt het doorlichtingsverslag enkele dagen na het einde van de doorlichting. Feitelijke onjuistheden kunnen op dat moment nog worden rechtgezet. Het advies en de inschalingen worden echter niet meer gewijzigd.

Uiterlijk binnen dertig kalenderdagen na de ontvangst van het doorlichtingsverslag kan het beleid of het bestuur van de school een bijkomende verduidelijking van het doorlichtingsverslag aanvragen bij de inspecteur-generaal. Die aanvraag gebeurt zoals aangegeven op de website van de onderwijsinspectie. De onderwijsinspectie plant de bespreking zo spoedig mogelijk en het beleid of het bestuur van de school bepaalt zijn vertegenwoordiging.

Voor meer informatie: raadpleeg www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

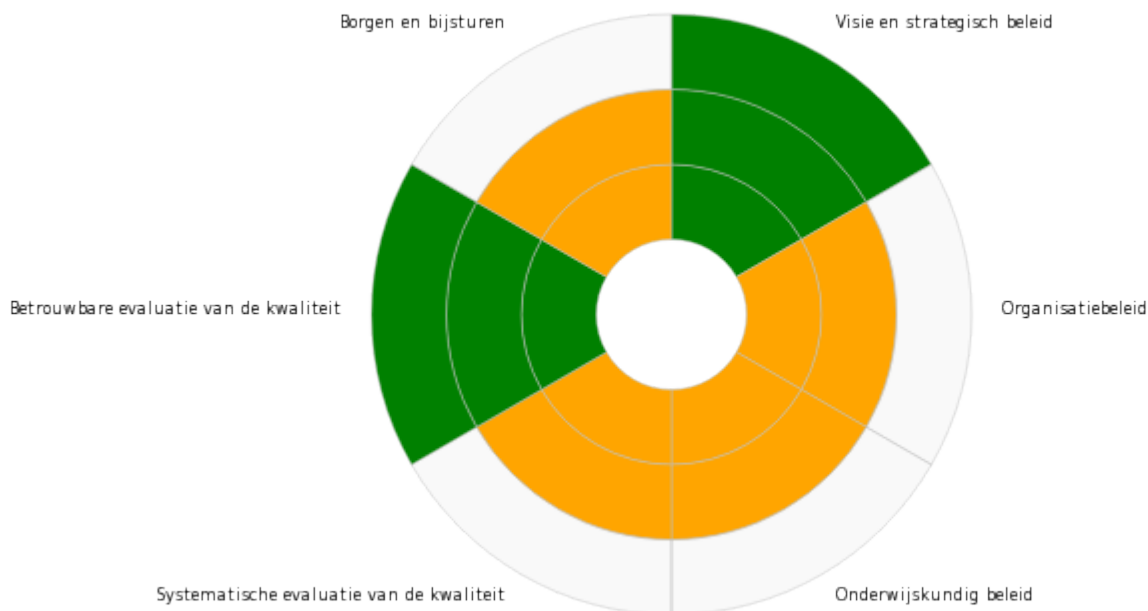
2 Administratieve situering

Alle hoofdstukken van dit verslag en het advies hebben betrekking op de doorlichtingseenheid Moretus Ekeren (doorlichtingseenheid 2000000383). Deze eenheid omvat geheel of gedeeltelijk volgende scholen:

- Moretus 1 (30015)
- Moretus 2 (47597)
- Moretus 3 (30007)
- Moretus 4 (30023).

Het aanbod van de doorlichtingseenheid en een overzicht van de onderwijslesplaatsen is terug te vinden als bijlage bij dit verslag.

3 In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit?

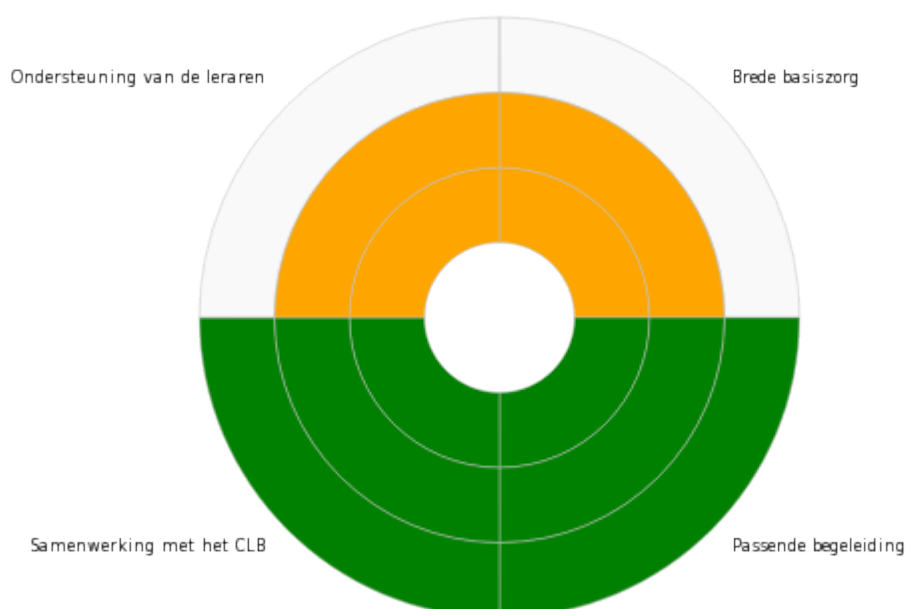

Visie en strategisch beleid	De school weet wat ze met haar onderwijs wil bereiken. Ze baseert zich daarvoor op een visie, die werkt rond kwaliteit in leren, leven en door betrokkenheid. Aan elke vorm van kwaliteit hangt ze diverse facetten van de schoolwerking op, waarmee ze de ontwikkeling van de leerlingen wil stimuleren. De visie is afgestemd op de input en de context van de school en op de regelgeving. De school staat daarbij voor de uitdaging om doelgerichter in te spelen op haar veranderende leerlingenpopulatie. Uit haar strategisch beleid blijkt dat de school in wisselende mate weet hoe ze haar visie wil realiseren. Zo formuleert ze zeer algemene doelen en focust ze zich eenzijdig op acties. De visie vindt voor verschillende aspecten breed en zichtbaar ingang in de schoolwerking en in de onderwijsleerpraktijk, zoals blijkt uit het welbevinden van de leerlingen en uit het engagement van de teamleden. Voor andere aspecten, zoals de evaluatie en de rapportering, is dat minder het geval. De school stimuleert de gezamenlijke verantwoordelijkheid om de visie te realiseren.
Organisatiebeleid	De school ontwikkelt en voert een beleid. Ze staat open voor participatie en externe vragen en verwachtingen via formele en informele overlegstructuren, maar laat daarbij nog kansen liggen om alle stakeholders actief te betrekken. De verkregen inbreng vertaalt ze doorgaans in haar keuzes. Zo heeft de middenschool naar aanleiding van de modernisering een intensief traject opgezet met diverse participatiemogelijkheden en overlegmomenten voor de uitwerking van onder andere het 'Leerlabo'. De school benut nog niet alle kansen om vernieuwing en expertisedeling tussen de teamleden te stimuleren. Zo blijkt uit de onderzoeken onderwijsleerpraktijk dat de teamleden wel kansen krijgen om vernieuwingen uit te proberen, maar in mindere mate feedback krijgen en beperkt gestimuleerd worden tot samenwerking en overleg. De school werkt samen met anderen om de onderwijsleerpraktijk en de schoolwerking te versterken. Dat doet ze bijvoorbeeld door gericht overleg met verschillende basisscholen in de omgeving om de leerwinst te optimaliseren, met het ondersteuningsnetwerk voor de leerlingenbegeleiding en met de stageplaatsen voor een kwaliteitsvolle afstemming. De transparantie en de frequentie van de communicatie met interne en externe belanghebbenden bieden ruimte tot verbetering. Naast de bestaande initiatieven, zoals het weekbericht 'Actua' voor de personeelsleden en de georganiseerde oudercontacten en -babbels, zoekt de school onder andere naar mogelijkheden om de communicatie tussen de graden te versterken en haar communicatie beter af te stemmen op de ouders van al haar leerlingen. De school communiceert vooral over praktische afspraken, maar in beperkte mate over de doelen, resultaten en effecten en onderwijskundige ontwikkelingen.

Onderwijskundig beleid	De school ontwikkelt de kwaliteit van haar onderwijsleerpraktijk, maar doet dat fragmentair of niet schoolbreed. De maatregelen zijn nog niet altijd doelgericht en de afspraken zijn niet steeds duidelijk voor alle teamleden. De school zet de bestaande systemen en structuren beperkt in om de maatregelen en afspraken te realiseren. Daardoor laat ze kansen liggen om onder andere de vakgroepwerking doelgericht in te zetten voor de vormgeving van de onderwijsleerpraktijk. Ze ondersteunt de teamleden in beperkte mate. Zo zet ze de nodige financiële en personele middelen in, maar doet dat weinig planmatig. Ze stimuleert professionalisering, maar doet dat weinig doelgericht op basis van behoeften en noden.
Systematische evaluatie van de kwaliteit	De school evalueert verschillende aspecten van de schoolwerking, maar heeft daarbij nog beperkt aandacht voor de evaluatie van de onderwijsleerpraktijk. De evaluatie gebeurt volgens een beperkte planning of ad hoc. Ze is dan ook weinig systematisch.
Betrouwbare evaluatie van de kwaliteit	De school evalueert haar kwaliteit doelgericht op basis van diverse kwalitatieve en kwantitatieve bronnen. Ze betreft bij haar evaluaties relevante partners. Zo heeft de school haar aanpak voor de studiekeuzebegeleiding in de derde graad samen met het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) bijgestuurd op basis van de input van oud-leerlingen en ouders. Ze besteedt bij haar evaluaties nadrukkelijk aandacht aan de resultaten en effecten bij de leerlingen. Dat is bijvoorbeeld het geval voor het welbevinden, de studievoortgang en het studiesucces in het vervolgonderwijs. De evaluaties zijn doorgaans betrouwbaar. De school kan die betrouwbaarheid nog verhogen door meer partners bestendig bij haar evaluaties te betrekken.
Borgen en bijsturen	De school heeft zicht op haar sterke punten en werkpunten, maar dat zicht is onvolledig. Ze bewaart en verspreidt niet altijd wat goed is. De interne verspreiding van sterke punten via een doelgerichte expertisedeling en de communicatie over kwaliteitsontwikkeling zijn werkpunten. De school laat kansen liggen om haar werking vanuit de evaluaties bij te stellen. Zo heeft ze verschillende werkpunten uit de voorgaande doorlichtingsverslagen nog onvoldoende bijgestuurd.

4 In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?

4.1 De leerlingenbegeleiding

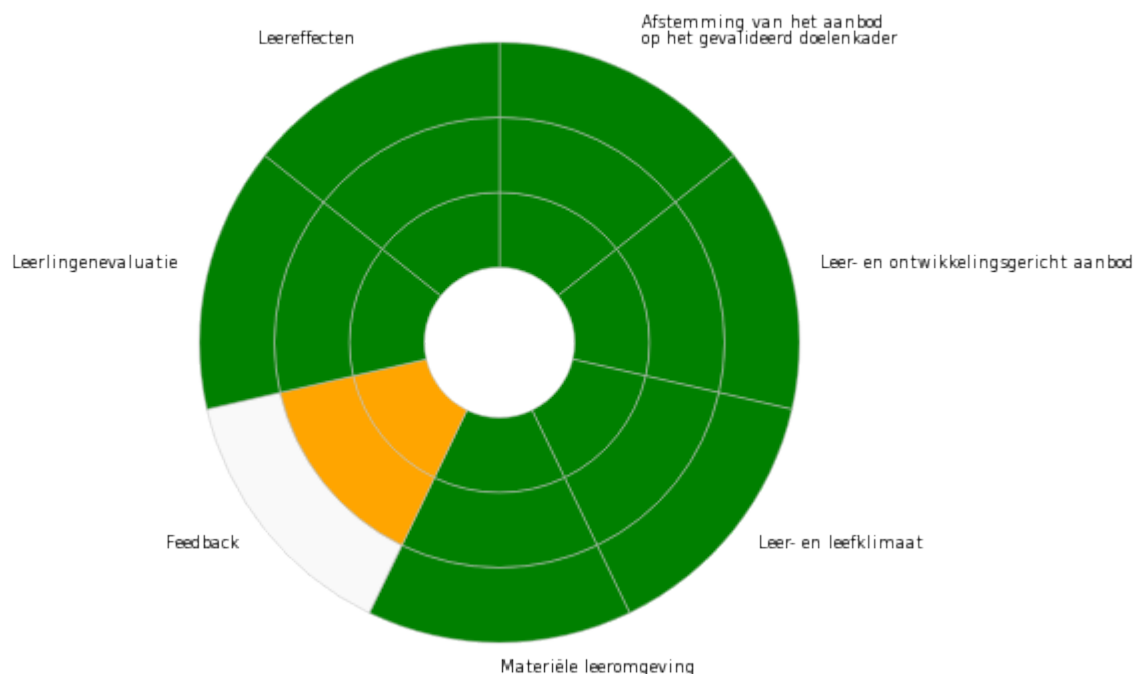

Brede basiszorg

Het schoolteam streeft ernaar de optimale ontwikkeling van alle leerlingen te stimuleren. Het schoolteam levert een aantal inspanningen om een krachtige leeromgeving te creëren en plant een aantal acties op het vlak van leren en studeren, onderwijsloopbaan, psychisch en sociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg. Zoals blijkt uit de onderzoeken onderwijsleerpraktijk realiseert de school over het algemeen een degelijk leer- en ontwikkelingsgericht aanbod en een positief en stimulerend leer- en leefklimaat dat volledig is afgestemd is op haar visie. Het schoolteam laat echter kansen liggen om de leeromgeving en acties optimaal af te stemmen op de schoolcontext en de kenmerken van de veranderende leerlingengroep. Daarenboven zijn een doelgerichte formulering van de acties en de implementatie ervan op zowel schoolniveau als binnen de onderwijsleerpraktijk werkpunten. Zo zijn vooral de opvolging van het leer- en ontwikkelingsproces van de leerlingen en de feedback daarover nog verbeterpunten.

Passende begeleiding	Het schoolteam heeft zicht op de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen en baseert daarop een stapsgewijze begeleiding gericht op gelijke kansen. De begeleiding wordt individueler naarmate de nood aan zorg stijgt. De school heeft ook aandacht voor leerlingen die in hun leerproces vooruitlopen. Het schoolteam neemt voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften begeleidende maatregelen op maat, volgt de effecten daarvan op en stuurt de maatregelen indien nodig bij. Het schoolteam betreft de leerlingen, de ouders en relevante partners bij de begeleiding. De communicatie over de begeleiding is laagdrempelig en transparant. De school kan de passende begeleiding nog versterken door de brede basiszorg en de verhoogde zorg meer evenwichtig uit te bouwen. Aan de hand van een meer systematische en doelgerichte meting van de effecten van de brede basiszorg en de verhoogde zorg kan ze de verschillende fasen van het zorgcontinuüm nog beter op elkaar afstemmen.
Samenwerking met het CLB	De school werkt systematisch, planmatig en transparant samen met het CLB op basis van schoolspecifieke samenwerkingsafspraken op het vlak van leerlingenbegeleiding en versterking van het schoolteam. De school en het CLB evalueren samen de afspraken en sturen bij waar nodig. Het schoolteam baseert zijn ondersteuningsvragen op concrete noden en op een analyse van knelpunten. Wanneer de brede basiszorg en de maatregelen uit de verhoogde zorg niet volstaan, formuleert de school een hulpvraag aan het CLB. Voor een doorverwijzing naar een schoolexterne begeleiding doet het schoolteam een beroep op de draaischijffunctie van het CLB. Zowel de cel leerlingenbegeleiding als de CLB-medewerkers ervaren de samenwerking als een doeltreffend partnerschap.
Ondersteuning van de leraren	De school heeft in mindere mate zicht op de reële ondersteuningsbehoeften van leraren. Het schoolteam hanteert een aantal maatregelen en afspraken, maar die hebben schoolbreed een beperkte impact op de vormgeving van de leerlingenbegeleiding en de versterking van het handelen van leraren in de brede basiszorg en in de verhoogde zorg. De school organiseert professionaliseringsactiviteiten die meestal leraar- en teamgericht zijn, maar die slechts een beperkt effect hebben op de onderwijsleerpraktijk. De begeleidingsinitiatieven verlopen in beperkte mate gecoördineerd. Zo biedt de cel leerlingenbegeleiding voornamelijk vraaggericht en individueel ondersteuning aan de leraren. Voor bijkomende inhoudelijke expertise doet de school een beroep op het CLB, op de pedagogische begeleidingsdienst of een andere externe dienst of op het ondersteuningsnetwerk. Niet alle vakgroepen gaan hier echter even doelgericht mee om.

4.2 Bedrijfseconomie in de tweede graad tso in de studierichting Handel (leerplan 2005/014)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

Het aanbod spoort met het gevalideerd doelenkader en is nagenoeg volledig. Het aanbod is evenwichtig en afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. Alle domeinen van doelen krijgen de verwachte aandacht.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod

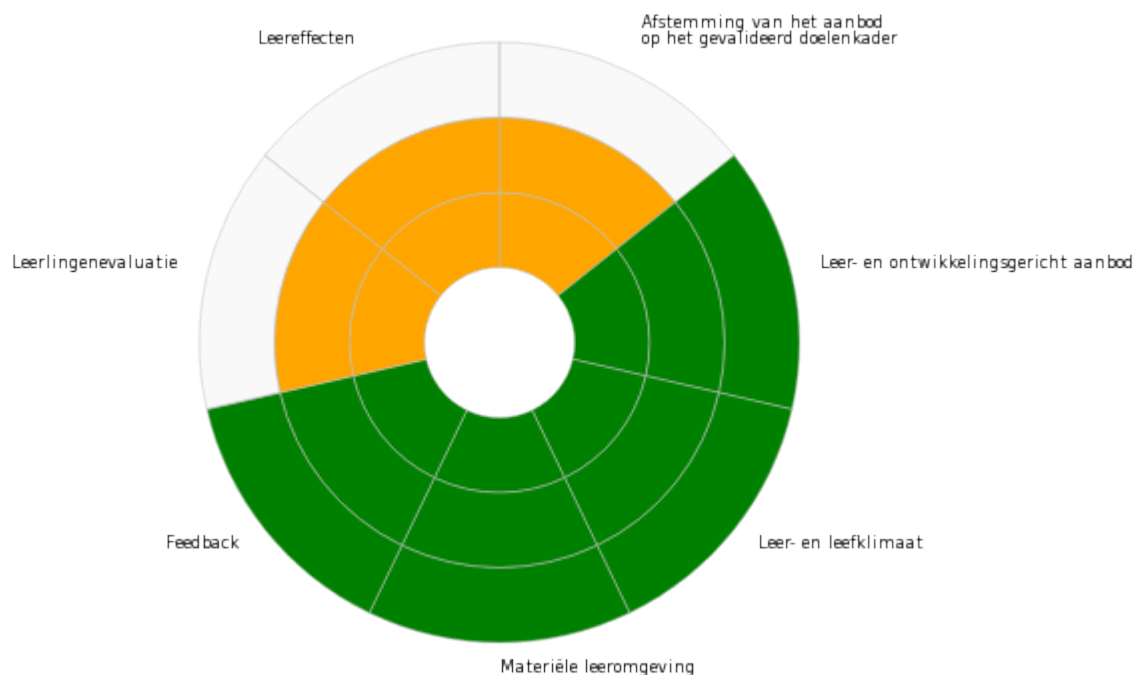
De leraar benut de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare en uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Het aanbod is veelal samenhangend, betekenisvol en activerend en ondersteunt het leren. De lesactiviteiten zijn gericht op actieve deelname van de leerlingen en op interactie. De leraar gebruikt ook geregeld authentieke en realistische contexten. Het bedrijfsbezoek en het verkoopproject illustreren dat. Bovendien biedt de leraar strategieën aan die het leren bevorderen. De leraar kan het leer- en ontwikkelingsgericht aanbod versterken door meer variatie aan te brengen op het vlak van werk- en groeperingsvormen. De onderwijsorganisatie bevordert het bereiken van de doelen.

Leer- en leefklimaat

De leraar creëert een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. De leraar motiveert de leerlingen, ondersteunt hen, waardeert hen, gaat vaak met hen in interactie en houdt rekening met hun inbreng. De leraar maakt efficiënt gebruik van de lestijd.

Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leerlingen beschikken over een vaklokaal met een instructieruimte en voldoende computers die voorzien zijn van de nodige software. De leraar zet de beschikbare uitrusting efficiënt in.
Feedback	De leraar geeft af en toe productgerichte feedback, die duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. De feedback is veelal gericht op de verbetering van fouten en vertrekt slechts in beperkte mate vanuit de doelen en de volgende stappen in het leerproces van de individuele leerling. De leraar laat nog kansen liggen om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is representatief voor het gevalideerd doelenkader en voor het aanbod. De evaluatie is transparant, betrouwbaar, breed, afgestemd op de doelgroep en geïntegreerd in het onderwijsleerproces. De leraar hanteert consequent objectieve en eenduidige beoordelingscriteria en heeft aandacht voor zowel formatieve als summatieve evaluatie.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten tonen aan dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt.

4.3 Informatica in de tweede graad tso in de studierichting Handel (leerplan 2011/045)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

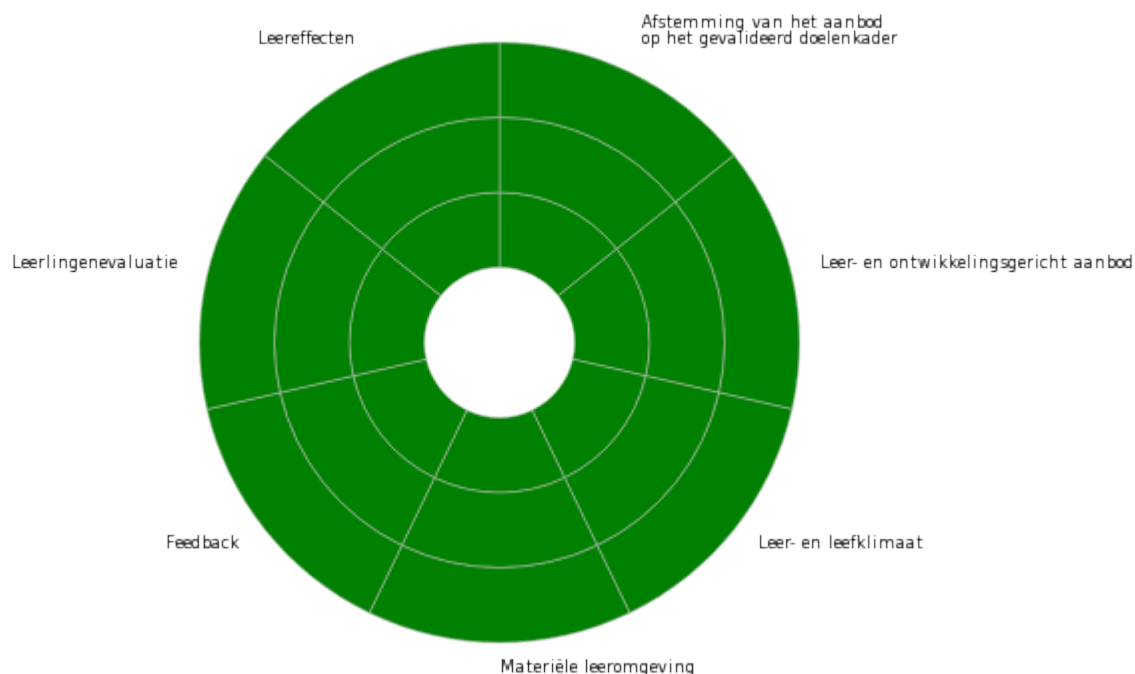
Het aanbod spoort gedeeltelijk met het gevalideerd doelenkader. De volledigheid, het evenwicht van het aanbod en de afstemming op het verwachte beheersingsniveau zijn nog werkpunten. De probleemanalyse komt niet expliciet aan bod bij alle toepassingspakketten, zoals het leerplan beoogt. De leerlingen oefenen bij sommige leerplanonderdelen te veel de technische en operationele vaardigheden ten koste van het verwerven van inzicht en probleemoplossende vaardigheden. De integratie van klavierstudie in het aanbod is een werkpunt.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod

De leraren benutten de beginsituatie van de groep leerlingen om het onderwijsleerproces vorm te geven. Ondanks de instroom van zeer uiteenlopende profielen in beide leerjaren slagen ze erin om haalbare en uitdagende doelen te stellen voor de meeste leerlingen. Het aanbod is veelal samenhangend, betekenisvol en activerend en ondersteunt het leren. De leraren leggen de nadruk op zelfredzaamheid. Via een aantal opdrachten krijgen de leerlingen kansen om doelen uit verschillende competenties geïntegreerd te oefenen. De onderwijsorganisatie bevordert het bereiken van de doelen. De leraren kunnen het leerproces nog versterken door in alle lessen de leerlingen meer te laten leren vanuit realistische probleemstellingen die aansluiten bij hun leefwereld.

Leer- en leefklimaat	De leraren creëren een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun inbreng. De leerlingen bieden elkaar spontaan hulp. De leraren maken efficiënt gebruik van de lestijd.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraren zetten de beschikbare uitrusting efficiënt in.
Feedback	De leraren geven geregeld feedback, waarbij ze voornamelijk vertrekken vanuit de leerervaringen van de leerlingen. De feedback is zowel op het product als op het proces gericht en is ingebed in het onderwijsleerproces. Via het elektronische leerplatform krijgen de leerlingen af en toe individueel ontwikkelingsgerichte feedback op ingediende opdrachten. De feedback is veelal duidelijk, constructief en gedoseerd en vindt plaats in een klimaat van veiligheid en vertrouwen. De leraren kunnen de feedback versterken door nog meer te vertrekken vanuit de doelen.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is veelal representatief voor het aanbod, maar spoort in mindere mate met het gevalideerd doelenkader. Een aantal onderdelen krijgen een te groot aandeel in het totaal en een aantal doelen worden overbevraagd. De focus ligt over het algemeen te veel op de technische en operationele vaardigheden en te weinig op het bevragen van inzicht en probleemoplossende vaardigheden. De leraren laten zo kansen liggen om te komen tot een evenwichtige en valide evaluatie. De puntenverdeling is grotendeels vermeld, maar de evaluatiecriteria zijn niet steeds duidelijk, wat de transparantie ondermijnt. De evaluatie is betrouwbaar, breed en op het niveau van de doelgroep. De evaluatievormen zijn gevarieerd. Het is nog een verbeterpunt voor de leraren om de probleemanalyse, de klavierstudie en de vakattitudes een plaats te geven in de evaluatie.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten bieden slechts gedeeltelijke garanties dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. Het aanwenden van de vakgroep als hefboom voor kwaliteitsontwikkeling is een verbeterpunt.

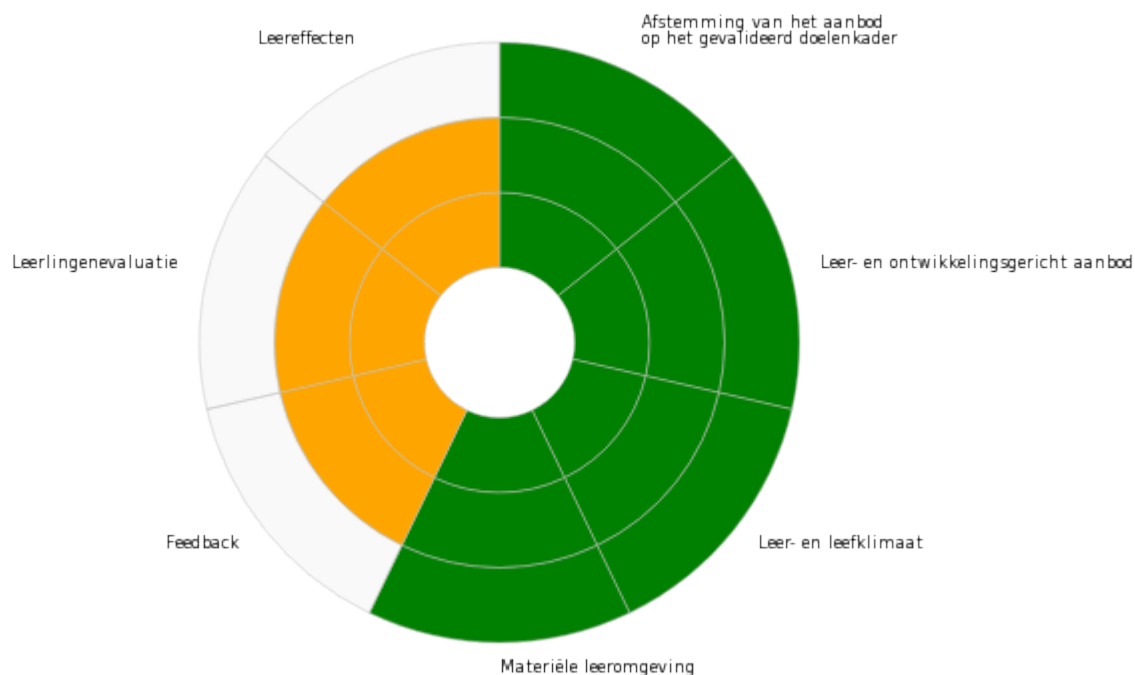
4.4 Frans in de tweede graad aso in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan 2012/007)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	Het aanbod spoort met het gevalideerd doelenkader en is nagenoeg volledig. Het aanbod is evenwichtig en afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. De leraren besteden bijzondere aandacht aan de uitbouw van een gevarieerd aanbod leesteksten. Ze kunnen de aandacht voor de verschillende strategieën nog versterken.
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	De leraren benutten de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare en uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Het aanbod is veelal samenhangend, betekenisvol en activerend en ondersteunt het leren. Het gebruik van werk- en groeperingsvormen waarbij leerlingen kunnen samenwerken, verschilt van leraar tot leraar. De vakgroep kan dat binnen de graad nog verder afstemmen en versterken. De onderwijsorganisatie bevordert het bereiken van de doelen. Een van de leraren waakt er bijvoorbeeld over dat de samenstelling van de groepjes binnen de klas bewust verloopt en zo het leren bevordert.
Leer- en leefklimaat	De leraren creëren een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun inbreng. In sommige klassen kan een spontane respectvolle omgang tussen de leerlingen onderling nog versterkt worden. De leraren maken efficiënt gebruik van de lestijd.

Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraren zetten de beschikbare uitrusting efficiënt in. Ze kunnen het hanteren van naslagwerken door de leerlingen optimaliseren.
Feedback	De leraren geven geregeld ontwikkelingsgerichte feedback, waarbij ze vertrekken vanuit de doelen en de leerervaringen van de leerlingen. De feedback is zowel op het product als op het proces gericht. De feedback is veelal duidelijk, constructief en gedoseerd en vindt plaats in een klimaat van veiligheid en vertrouwen. De vakgroep is dit schooljaar stappen aan het zetten om de feedback nog systematischer in te bedden in het onderwijsleerproces. De leraren kunnen de kwaliteit van de rapportcommentaren nog versterken.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is representatief voor het gevalideerd doelenkader en voor het aanbod. Zo stemmen de leraren de evaluatie kwaliteitsvol af op de doelen via een systeem van gevarieerde taaltaken, waarin alle vaardigheden, kennis en attitudes goed geïntegreerd zijn. De toetsen in het onderdeel 'inoefening' focussen zich eenzijdig op de kenniscomponent, waarbij dat bijna altijd in zinvolle contexten gebeurt. De leraren kunnen de onderlinge afstemming tussen de kennistoetsen en de taaltaken nog optimaliseren. De evaluatie is veelal transparant en betrouwbaar. De leraren kunnen de transparantie van beoordelingscriteria voor de productieve vaardigheden nog versterken. De evaluatie is breed, afgestemd op de doelgroep en geïntegreerd in het onderwijsleerproces. De leerlingen spelen occasioneel een rol in het evaluatieproces.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten tonen aan dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt.

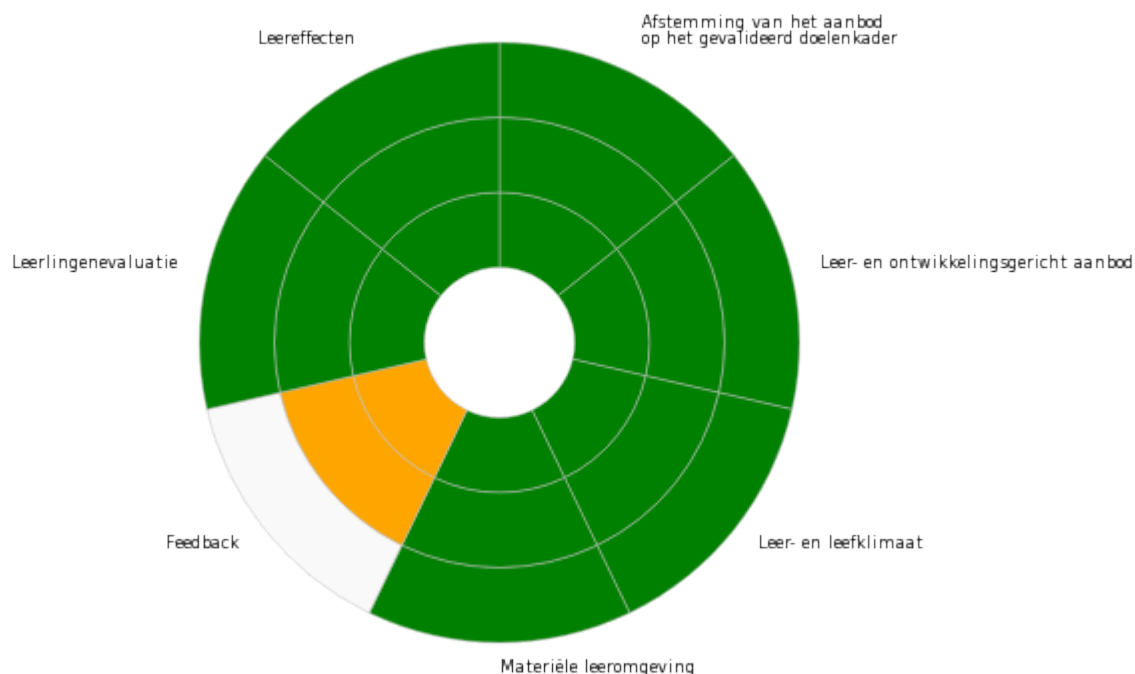
4.5 Frans in de tweede graad bso in de studierichting Kantoor (leerplan 2010/099)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	Het aanbod spoort met het gevalideerd doelenkader en is nagenoeg volledig. Het aanbod is evenwichtig en afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. De expliciete aandacht voor de verschillende strategieën is een groeikans. De leraren kunnen het gebruik van de doeltaal optimaliseren.
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	De leraren benutten de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare en vrij uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Het vormt een uitdaging om de lesdoelen uitdagend te maken voor alle leerlingen. Het aanbod is veelal samenhangend, betekenisvol en activerend en ondersteunt het leren. De onderwijsorganisatie ondersteunt het bereiken van de doelen.
Leer- en leefklimaat	De leraren creëren veelal een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun inbreng. Het is een aandachtspunt om de respectvolle omgang van sommige leerlingen naar andere leerlingen en de leraar toe te bewaken door de impulsiviteit van die leerlingen te kanaliseren. De leraren maken efficiënt gebruik van de lestijd. De leerlingen respecteren veelal de regels.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraren zetten de beschikbare uitrusting efficiënt in. Ze kunnen het hanteren van naslagwerken door de leerlingen optimaliseren.

Feedback	De leraren geven vooral productgerichte feedback, die duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Ze laten kansen liggen om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces. Dat is onder meer het geval voor de rapportcommentaren. Uit de lesobservaties blijkt dat de leraren soms mondelinge ontwikkelingsgerichte feedback formuleren. De feedback leidt er in mindere mate toe dat de leerlingen hun eigen leerproces in handen kunnen nemen.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is beperkt representatief voor het gevalideerd doelenkader en voor het aanbod. Er is namelijk een beperkt evenwicht tussen kennis en vaardigheden. De evaluatie is transparant en betrouwbaar door het gebruik van objectieve beoordelingscriteria. Dat is onder meer het geval voor de productieve vaardigheden. De leraren laten nog kansen liggen om te komen tot een brede evaluatie, die is afgestemd op de doelgroep. Zo is de variatie aan evaluatievormen beperkt en spelen de leerlingen occasioneel een rol in het evaluatieproces. De afstemming van de evaluatie op de noden van de doelgroep, waarbij de vaardigheden op de voorgrond staan, is een werkpunt.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten bieden gedeeltelijke garanties dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt.

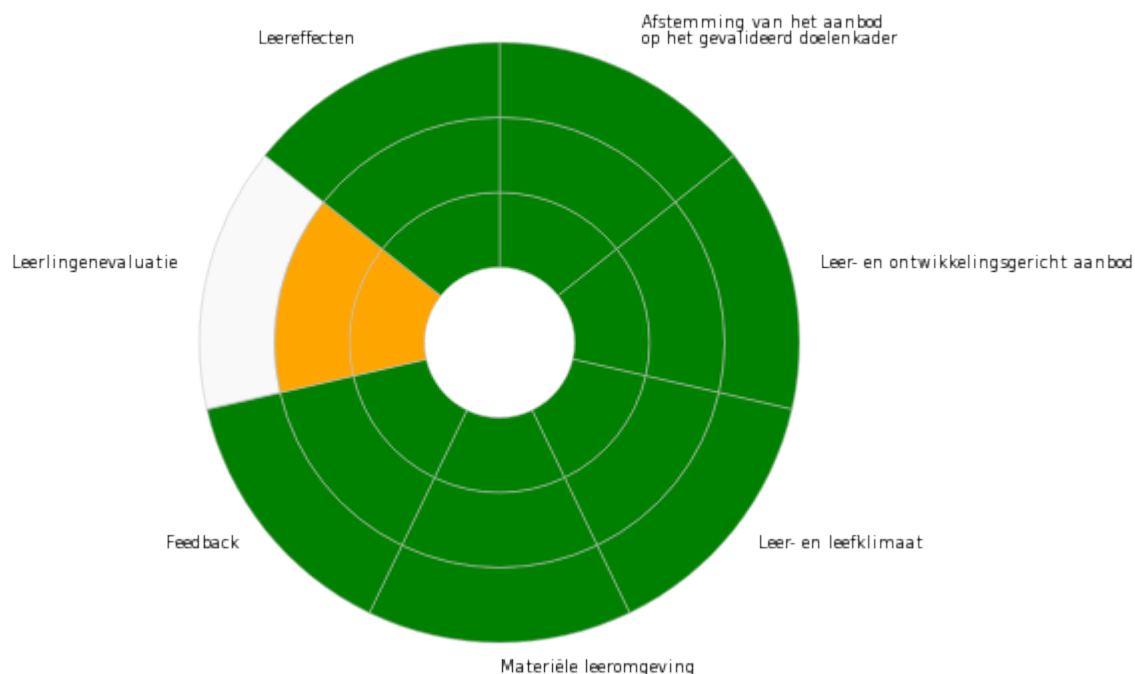
4.6 Economie in de derde graad aso in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (leerplan 2006/051)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	Het aanbod spoort met het gevalideerd doelenkader en is nagenoeg volledig. Het aanbod is evenwichtig en afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. Alle doelen uit de domeinen 'algemene economie' en 'bedrijfswetenschappen' krijgen de verwachte aandacht.
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	De leraar benut de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare en uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Het aanbod is veelal samenhangend, betekenisvol en activerend en ondersteunt het leren. De leeractiviteiten zijn meestal gericht op interactie en er is geregeld aandacht voor betekenisvolle en verbindende inhoud. De leraar realiseert een logische en graduele opbouw van de eindtermen die moeten gerealiseerd worden in het kader van de onderzoekscompetentie. Ook biedt de leraar strategieën aan die het leren bevorderen. De leraar kan het leer- en ontwikkelingsgericht aanbod versterken door meer variatie aan te brengen op vlak van contexten en werk- en groeperingsvormen. De onderwijsorganisatie bevordert het bereiken van de doelen.
Leer- en leefklimaat	De leraar creëert een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. De leraar motiveert de leerlingen, ondersteunt hen, waardeert hen, gaat vaak met hen in interactie en houdt rekening met hun inbreng. De leraar maakt efficiënt gebruik van de lestijd.

Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leerlingen beschikken over een vaklokaal met een instructieruimte en voldoende computers die voorzien zijn van de nodige software. De leraar zet de beschikbare uitrusting efficiënt in.
Feedback	De leraar geeft af en toe productgerichte feedback, die duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. De feedback is veelal gericht op de verbetering van fouten en vertrekt in beperkte mate vanuit de doelen en de volgende stappen in het leerproces van de individuele leerling. De leraar laat nog kansen liggen om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is representatief voor het gevalideerd doelenkader en voor het aanbod. De evaluatie is transparant, betrouwbaar, afgestemd op de doelgroep en geïntegreerd in het onderwijsleerproces. De leraar kan de evaluatiepraktijk versterken door meer te variëren in evaluatievormen en door naast de summatieve evaluatie ook aandacht te hebben voor formatieve evaluatie.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten tonen aan dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt.

4.7 Expressie, opvoedkunde en verzorging in de derde graad tso in de studierichting Jeugd- en gehandicaptenzorg (leerplan 1999/022)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

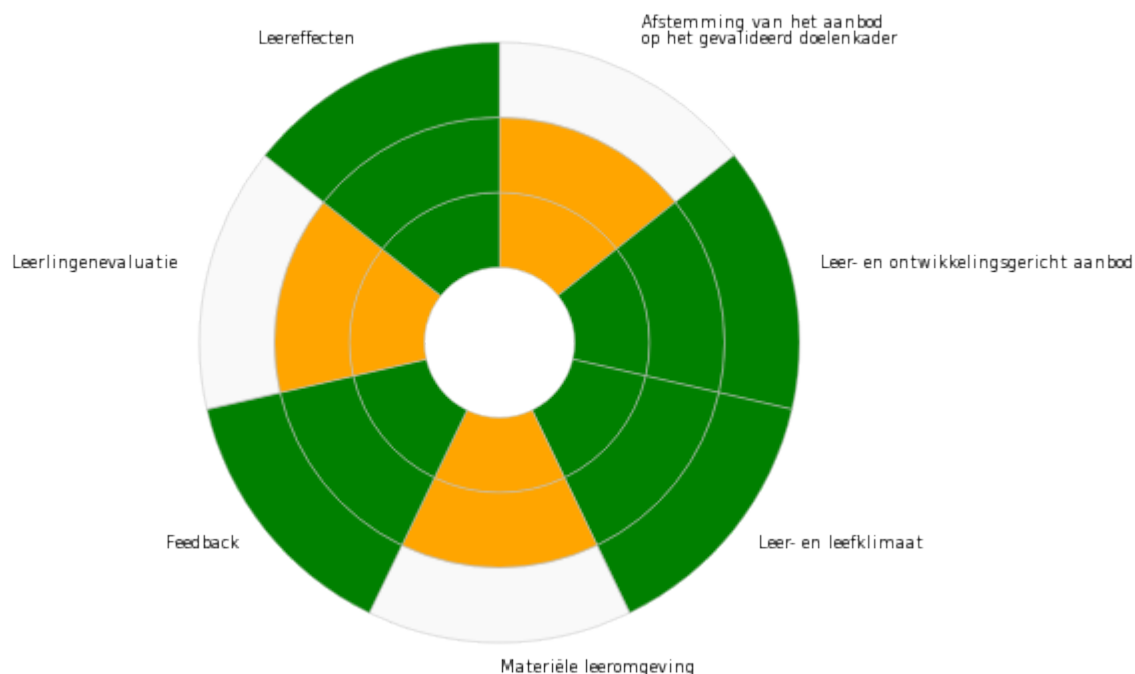
Het aanbod spoort met het gevalideerd doelenkader en is nagenoeg volledig. Het aanbod is evenwichtig en afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. Voor de doelen van het domein 'verzorging' zijn de volledigheid, het evenwicht en de afstemming op het beheersingsniveau nog aandachtspunten. De stageactiviteiten sporen met het gevalideerd doelenkader. Daardoor doen de leerlingen beroepservaring op in functie van hun opleiding.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod

De leraren benutten de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Er zijn nog groeikansen om voor een aantal domeinen het aanbod uitdagender te maken door in te zetten op binnenklasdifferentiatie. Het aanbod is veelal samenhangend, betekenisvol en ondersteunt het leren. De leraren gebruiken waar mogelijk authentieke en realistische contexten. Dat blijkt onder meer uit de vele projecten, activiteiten, (meerdaagse) uitstappen, gastsprekers en stages. De leraren kunnen voor een aantal domeinen het aanbod nog versterken door in te zetten op leeractiviteiten die gericht zijn op actieve deelname van de leerlingen en op interactie. Het is voor alle leraren een aandachtspunt om systematisch in te zetten op strategieën die het leren, het probleemoplossend denken en de zelfregulatie bevorderen. De onderwijsorganisatie bevordert het bereiken van de doelen. Het eigen leermateriaal sluit voor de meeste domeinen nauw aan bij de doelen. Het materiaal is verzorgd, actueel en gericht op de ondersteuning van de leerlingen.

Leer- en leefklimaat	De leraren creëren een positief en stimulerend leer- en leefklimaat dat gebaseerd is op wederzijds respect. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun inbreng. De leraren maken efficiënt gebruik van de lestijd.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. Het is een aandachtspunt om voor 'verzorging' steeds in een vaklokaal te voorzien conform de minimale vereisten uit het leerplan. De leraren zetten de beschikbare uitrusting efficiënt in. Een ruime hoeveelheid referentiewerken, vaktijdschriften en informatief materiaal voor de betreffende vakgebieden kan de leeromgeving nog krachtiger maken.
Feedback	De leraren geven geregeld ontwikkelingsgerichte feedback, waarbij ze vertrekken vanuit de leerervaringen van de leerlingen. Een duidelijke koppeling aan de leerdoelen kan de feedback nog versterken. De feedback is zowel op het product als op het proces gericht. De feedback is veelal duidelijk, constructief en gedoseerd en vindt plaats in een klimaat van veiligheid en vertrouwen. De opvolging van het groeiproces van de leerlingen als systematisch onderdeel van het onderwijsleerproces is voor een aantal domeinen nog een aandachtspunt. Voor de stage en de geïntegreerde proef (gip) geven de leraren de feedback breed en diepgaand vorm, waardoor de leerlingen veelvuldig en uitgebreid kansen tot leren krijgen. Voor de meeste domeinen is het een uitdaging om de feedback om te zetten in degelijke rapportcommentaren, afgestemd op het individuele leerproces van de leerling.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is beperkt representatief voor het gevalideerd doelenkader en voor het aanbod. De leraren laten nog kansen liggen om te komen tot een transparante, betrouwbare en brede evaluatie, die is afgestemd op de doelgroep. Het is een verbeterpunt om via objectieve en eenduidige beoordelingscriteria de evaluatie van vaardigheden, technieken, grotere opdrachten, werkstukken en stage vorm te geven. Voor de doelen van 'verzorging' en 'animatie en expressie' is de evaluatie slechts in beperkte mate een weerspiegeling van het gevalideerd doelenkader. Voor de doelen van 'orthopedagogiek', 'wetgeving' en 'psychologie en pedagogiek' sluit de evaluatie van de kennisdoelen via uitdagende en betekenisvolle toepassings- en inzichtsvragen aan bij het beheersingsniveau uit het gevalideerd doelenkader.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten tonen aan dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. De leraren kunnen de kwaliteit van de leerlingenevaluatie nog versterken door die systematisch uit te werken, op te volgen en te bewaken.

4.8 Huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in de derde graad bso in de studierichting Verzorging (leerplan 2014/033)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

Het aanbod spoort gedeeltelijk met het gevalideerd doelenkader. Het evenwicht van het aanbod, de afstemming op het verwachte beheersingsniveau, de actualisatie van sommige thema's en het horizontaal en verticaal afstemmen van de inhoud zijn nog werkpunten. De leraren integreren de verschillende vakken via doordachte projecten. De stageactiviteiten sporen volledig met het leerplan.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod

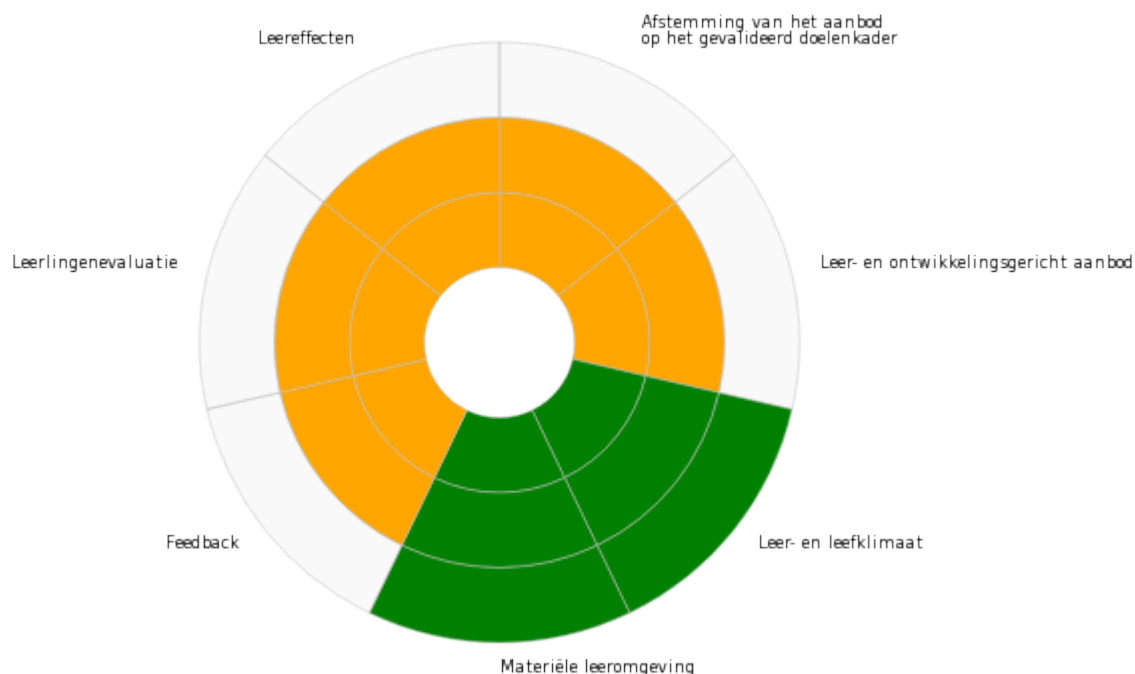
De leraren benutten de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare en uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Het aanbod is veelal samenhangend, betekenisvol en activerend. De activiteitenfiches, die door alle leraren worden ingezet tijdens de lessen en op de stageplaats, dragen op een gestructureerde manier bij tot de zelfredzaamheid van de leerlingen. Sommige leraren zetten sterk in op differentiatie. De onderwijsorganisatie bevordert het bereiken van de doelen, in het bijzonder wat de projectwerking betreft.

Leer- en leefklimaat

De leraren creëren een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun inbreng. Ze vertrekken geregeld vanuit persoonlijke en stagegerelateerde ervaringen van de leerlingen en koppelen daar ook naar terug. De leraren maken efficiënt gebruik van de lestijd.

Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt veelal het bereiken van de doelen. Sommige lokalen zijn niet aangepast aan het aantal leerlingen. Daarnaast ontbreekt een ruim en polyvalent lokaal waarin de leraren geïntegreerd kunnen werken voor de verschillende disciplines samen. In twee didactische keukens is er geen aparte zone voor handhygiëne, in één keuken kan de afzuiginstallatie niet op een veilige manier aan- en uitgezet worden. De leraren zetten de beschikbare uitrusting efficiënt in.
Feedback	De leraren geven geregeld ontwikkelingsgerichte feedback, waarbij ze vertrekken vanuit de leerervaringen van de leerlingen. De feedback is zowel op het product als op het proces gericht. De feedback is veelal duidelijk, doorgaans constructief en gedoseerd en vindt plaats in een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Ook de mentoren van de stageplaatsen geven systematisch en constructief feedback. De leraren kunnen nog meer inzetten op feed-up, door te vertrekken vanuit de doelen.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is beperkt representatief voor het gevalideerd doelenkader en voor het aanbod. De leraren zetten in op een brede evaluatie, waarbij ze geregeld werken met casussen en opdrachten die aanzetten tot inzichtelijk denken. Binnen het vak 'verzorging' gebeurt de evaluatie echter nog te vaak kennisgericht en los van zinvolle contexten. Waar de vakgroep bij de stage-evaluatie al werkt met transparante 'rubrics', laten de leraren na dat te doen bij de praktijkevaluaties binnen de verschillende vakken, wat leidt tot een niet-transparante en soms onbetrouwbare evaluatie. Daarnaast brengen taalkundig veeleer zwak geformuleerde vragen de validiteit van de vraagstelling af en toe in het gedrang. De stage-evaluatie en de gip vormen waardevolle evaluaties die aansluiten bij het leerplan.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studie- en tewerkstellingsresultaten tonen aan dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. De vakgroep slaagt er via de stages in de leerlingen grondig voor te bereiden op het toekomstige werkveld. De vakgroep geeft blijk van voldoende kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk. Zo evolueert het leermateriaal voortdurend op een positieve manier en stimuleren de leraren elkaar tot reflectie en bijsturing.

4.9 Wiskunde in de derde graad tso in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan 2004/023)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

Het aanbod spoort gedeeltelijk met het gevalideerd doelenkader. De volledigheid, het evenwicht van het aanbod en de afstemming op het verwachte beheersingsniveau zijn nog werkpunten. Het leerplanonderdeel 'mathematiseren en oplossen van problemen' ontbreekt in het aanbod. Er is te weinig aandacht voor de algemene doelen en de verschillende wiskundige vaardigheden en attitudes. De leraren laten kansen liggen om het aanbod voldoende af te stemmen op het beheersingsniveau van het leerplan. Dat kunnen ze realiseren door systematisch rekening te houden met de handelingswerkwoorden van de doelen.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod

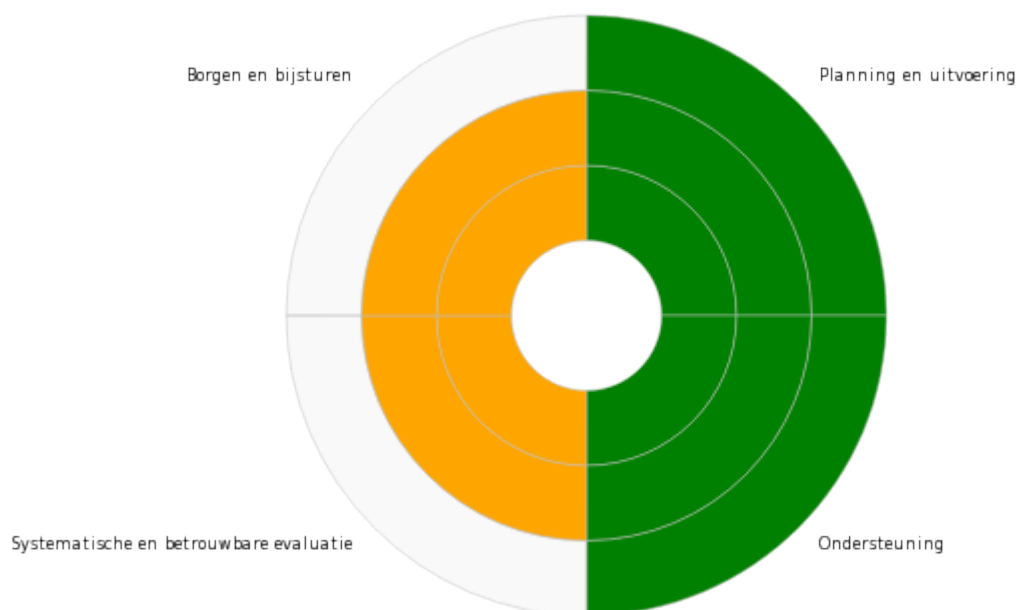
De leraren hebben zicht op de beginsituatie van de meeste leerlingen. Het stellen van haalbare en uitdagende doelen die afgestemd zijn op de voorkennis en ontwikkelingsbehoeften van de doelgroep is echter voor verbetering vatbaar. De leraren besteden veel aandacht aan remediëring en voorzien in inhaallessen waar nodig. Een logische en graduele opbouw van kennis, vaardigheden, attitudes en strategieën is echter beperkt zichtbaar in de klaspraktijk. De leerlingen oefenen nog te weinig binnen authentieke en realistische contexten die aansluiten bij hun leer- en leefwereld. Daardoor laten de leraren kansen liggen om de wiskunde zo functioneel mogelijk aan te bieden en om het aanbod samenhangend, betekenisvol en activerend te maken. De onderwijsorganisatie is gericht op het bereiken van de doelen.

Leer- en leefklimaat	De leraren creëren een positief leer- en leefklimaat. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun inbreng. De leerlingen bieden elkaar spontaan hulp. De leraren kunnen het leren nog meer stimuleren en het gebruik van de lestijd efficiënter maken door de leeractiviteiten en de evaluatie optimaal te richten op de eindtermen en de ontwikkelingsbehoeften van de leerlingen.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraren zetten de beschikbare uitrusting efficiënt in. De leerlingen gebruiken het grafische rekentoestel om de ICT-doelen van het leerplan te verwerven. De leraren kunnen een computerzaal reserveren, maar dat gebeurt momenteel nog minimaal.
Feedback	De leraren geven geregeld feedback, die duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Ze laten kansen liggen om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces. De feedback is voornamelijk gericht op de verbetering van fouten en vertrekt te weinig vanuit de doelen.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is veelal representatief voor het aanbod, maar spoort te beperkt met het gevalideerd doelenkader. De evaluatie is voor een groot stuk gericht op de toepassing van technische vaardigheden. Vragen vanuit concrete en realistische contexten die peilen naar probleemoplossende vaardigheden, komen te weinig voor. De puntenverdeling is steeds vermeld, maar de beoordelingscriteria maken de verwachte kennis, vaardigheden en vakattitudes niet altijd duidelijk. De eindresultaten van de leerlingen zijn voornamelijk gericht op examens. Zo laten de leraren nog kansen liggen om te komen tot een transparante, betrouwbare en brede evaluatie, die is afgestemd op de doelgroep.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten bieden slechts gedeeltelijke garanties dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. De leraren laten kansen liggen om de vakgroep aan te wenden als platform voor kwaliteitsbewaking met het oog op het versterken van de leereffecten.

5 In welke mate voert de school een doeltreffend beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne?

Het bestuur van de school is verantwoordelijk voor de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de gebouwen en lokalen. Aan de hand van volgende processen gaat de onderwijsinspectie enkel na of de school hiervoor een doeltreffend beleid ontwikkelt en voert:

- noodplanning
- ongevallen en hulpverlening
- valgevaar en toegankelijkheid.

Planning en uitvoering

De school neemt veelal systematisch maatregelen en plant systematisch acties gericht op het voorkomen of inperken van risico's en het voorkomen of beperken van schade. Ze neemt die acties op in het globaal preventieplan en het jaaractieplan, aangevuld met een kluslijst voor het onderhoudspersoneel. De school werkt met een digitaal beheersingssysteem, maar dat staat nog niet volledig op punt, waardoor het overzicht belemmerd wordt. De school voert de geplande acties veelal systematisch uit. Indien de uitvoering niet op korte termijn kan plaatsvinden, neemt de school meestal doeltreffende compenserende maatregelen. Het is onder meer een aandachtspunt om, aan de hand van risicoanalyses, de nodige compenserende maatregelen te nemen om valgevaar te voorkomen.

Ondersteuning	De school ondersteunt de planning, de uitvoering en de evaluatie van de maatregelen en acties. Ze volgt de geplande acties op tijdens de overlegmomenten in het comité ter preventie en bescherming op het werk (CPBW). De school voorziet in financiële, materiële en personele middelen. Er staan een aantal ingrijpende vernieuwingsprojecten op de planning, zoals de vernieuwing van de speelplaats van de middenschool en de vervanging van het E-gebouw. Het is een aandachtspunt om de begroting van geplande acties in het jaaractieplan of globaal preventieplan op te nemen, waardoor er planmatig aan prioritaire acties kan worden gewerkt. De school heeft de nodige gebrevetteerde hulpverleners en brandbestrijders. Ook beschikken enkele medewerkers over de nodige attesten om te mogen werken op hoogte.
Systematische en betrouwbare evaluatie	De school evalueert enkele processen en de daarbij horende acties. Zo gebruikt de school evacuatieoefeningen om de noodplanning op een degelijke wijze te evalueren en gebeurt er een registratie van interventies in het kader van eerste hulp. De evaluatie is echter weinig systematisch. De school beschikt voor haar evaluaties veelal over informatie, verslagen en analyses van externe deskundigen zoals de externe dienst en keuringsorganisaties. De school benut bij haar evaluaties niet altijd alle beschikbare bronnen of de expertise van relevante partners. Zo zijn de verslagen van de interne rondgangen onvolledig en zijn een aantal keuringen nog niet gebeurd. Er worden slechts af en toe teamleden betrokken bij de evaluaties. Dat beperkt de systematiek en de betrouwbaarheid van de evaluaties.
Borgen en bijsturen	De school heeft zicht op haar sterke punten en werkpunten, maar dat zicht is onvolledig. Ze bewaart veelal wat kwaliteitsvol is maar laat nog kansen liggen om haar werking vanuit de evaluaties bij te stellen.

6   **Respecteert de school de regelgeving?**

De school moet zich engageren om aan volgende inbreuken op de regelgeving te werken:

- De eigen kwaliteit systematisch onderzoeken en bewaken.
  - Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 08/05/2009 - art. 6
- Het kwaliteitsvol ondersteunen van het geboden onderwijs.
  - Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 08/05/2009 - art. 4, §1
- Het zelfstandig voeren van een kwaliteitsvol beleid.
  - Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 08/05/2009 - art. 5

7 Samenvatting

Legende

- = beneden de verwachting
- ◆ = benadert de verwachting
- = volgens de verwachting
- ★ = overstijgt de verwachting.

7.1 In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit?

Visie en strategisch beleid	●
Organisatiebeleid	◆
Onderwijskundig beleid	◆
Systematische evaluatie van de kwaliteit	◆
Betrouwbare evaluatie van de kwaliteit	●
Borgen en bijsturen	◆

7.2 In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?

7.2.1 De leerlingenbegeleiding

Brede basiszorg	◆
Passende begeleiding	●
Samenwerking met het CLB	●
Ondersteuning van de leraren	◆

7.2.2 De onderwijsleerpraktijk

	Bedrijfseconomie in de tweede graad tso in de studierichting Handel (leerplan 2005/014)	Informatica in de tweede graad tso in de studierichting Handel (leerplan 2011/045)	Frans in de tweede graad aso in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan 2012/007)	Frans in de tweede graad bso in de studierichting Kantoor (leerplan 2010/099)	Economie in de derde graad aso in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (leerplan 2006/051)	Expressie, opvoedkunde en verzorging in de derde graad tso in de studierichting Jeugd- en gehandicaptenzorg (leerplan 1999/022)	Huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in de derde graad bso in de studierichting Verzorging (leerplan 2014/033)	Wiskunde in de derde graad tso in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan 2004/023)
Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	●	◆	●	●	●	●	◆	◆
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	●	●	●	●	●	●	●	◆
Leer- en leefklimaat	●	●	●	●	●	●	●	●
Materiële leeromgeving	●	●	●	●	●	●	◆	●
Feedback	◆	●	●	◆	◆	●	●	◆
Leerlingenevaluatie	●	◆	●	◆	●	◆	◆	◆
Leereffecten	●	◆	●	◆	●	●	●	◆

7.3 In welke mate voert de school een doeltreffend beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne?

Planning en uitvoering	●
Ondersteuning	●
Systematische en betrouwbare evaluatie	◆
Borgen en bijsturen	◆

8 Advies betreffende de erkenning en aanbevelingen

De onderwijsinspectie formuleert over de verdere erkenning van de school een GUNSTIG ADVIES waarbij het bestuur zich moet engageren om aan de hieronder vermelde tekorten te werken.

De onderwijsinspectie doet de volgende aanbevelingen met het oog op de verdere kwaliteitsontwikkeling van de school:

- De kwaliteit borgen van de onderwijsleerpraktijk voor bedrijfseconomie in de tweede graad tso in de studierichting Handel (leerplan 2005/014).
  - De kwaliteit borgen van de onderwijsleerpraktijk voor Frans in de tweede graad aso in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan 2012/007).
  - De kwaliteit borgen van de onderwijsleerpraktijk voor economie in de derde graad aso in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (leerplan 2006/051).
  - De kwaliteit borgen van de onderwijsleerpraktijk voor expressie, opvoedkunde en verzorging in de derde graad tso in de studierichting Jeugd- en gehandicaptenzorg (leerplan 1999/022).
-
- De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de leerlingenbegeleiding.
  - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor informatica in de tweede graad tso in de studierichting Handel (leerplan 2011/045).
  - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor Frans in de tweede graad bso in de studierichting Kantoor (leerplan 2010/099).
  - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in de derde graad bso in de studierichting Verzorging (leerplan 2014/033).
  - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot het voeren van een doeltreffend beleid op het vlak van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
  - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de feedback.
  - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de leerlingenevaluatie.
-
- De tekorten wegwerken met betrekking tot de kwaliteitsontwikkeling.
  - De tekorten wegwerken met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor wiskunde in de derde graad tso in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan 2004/023) (erkenningsvoorwaarde).

9 BIJLAGE DOORLICHTINGSEENHEID

“Een doorlichtingseenheid bestaat uit structuuronderdelen (of delen van een structuuronderdeel op een bepaalde vestigingsplaats ingericht) van één schoolbestuur die (conform de finaliteit van het OK-kader) een geheel vormen en waarvoor het bestuur een samenhangend pedagogisch (kwaliteits)beleid ontwikkelt. Dit geheel is gelijktijdig het voorwerp van het onderzoek door de inspectie, conform het kwaliteitsdecreet.”

DE	Administratieve instellingsnummers
2000000383 - Moretus Ekeren	30007 (volledig) + 30015 (volledig) + 30023 (volledig) + 47597 (volledig)

De doorlichtingseenheid organiseert onderwijs op volgende adressen:

Kloosterstraat 82 - 2180 EKEREN

Oorderseweg 8 - 2180 EKEREN